

Landssammenslutninga av Norske Vindkraftkommuner LNVK

Det Kongelige Finansdepartement
Postboks 8008 Dep
00030 Oslo

16.12.2019

Høring NOU 2019:16 Skattlegging av vannkraftverk

Landssammenslutninga av Norske vindkraftkommuner (LNVK) er et nasjonalt nettverk for vindkraftkommuner og består i dag av 47 kommuner som har eller planlegger vindkraft. LNVK jobber for forutsigbare og rettferdige rammebetingelser for vertskommuner til vindkraftverk.

Gode vindressurser og ekstrem teknologiutvikling gjør nå vindkraft til det mest lønnsomme å bygge ut. Konesjonsprosessen og skattesystemet har ikke holdt tritt med utviklingen, og vi har derfor fått et høyt konfliktnivå og tilnærmet full stopp i ny utbygging av vindkraft. En tilpassing til et teknologinøytralt skattesystem er på høy tid og vil være en forutsetning for å nå våre energi- og klimamål.

Vindkraftanlegg beslaglegger og påvirker store areal som kan fortrenge andre bruksinteresser og påvirke annet næringsliv, bokvalitet og landskapsverdier. Forutsigbar kompensasjon for avgitte naturressurser, slik dette har fungert for vannkraften, vil sikre en konstruktiv og effektiv utbyggingsprosess også for vindkraft.

Oppsummert har vårt innspill følgende hovedpunkter:

1: Naturressursskatt må gjøres teknologinøytral slik at også vindkraft inkluderes. Samtidig må skatten indeksjusteres, tas ut av inntektsutjevningen og gjøres om til en direkte skatt.

2: Vindkraft må inkluderes i det videre arbeidet med kraftskattesystemet. De endringer som gjøres må gi forutsigbar kompensasjon for naturinngrepet og en rettferdig andel av verdiskapningen.

1. Naturressursskatt på alle kraftverk med store naturinngrep

I 1996 innførte et samlet Storting naturressursskatt på kraftproduksjon. Både kompensasjonsaspektet og rettighetsaspektet ble lagt til grunn. Den gang var naturlig nok hovedfokuset på vannkraft. 20 år senere er bildet annerledes. Den prinsipielle argumentasjonen Stortinget la til grunn for innføring av naturressursskatt på vannkraft i 1996 er direkte overførbart til vindkraft i dag.

Gode vindressurser og ekstrem teknologiutvikling gjør nå vindkraft til det mest lønnsomme å bygge ut. For å nå våre klimamål og dekke våre energibehov i det grønne skiftet behøves ny fornybar energi. Forutsigbar kompensasjon for avgitte naturressurser, slik dette har fungert for vannkraften, vil sikre en effektiv og konstruktiv utbyggingsprosess også for vindkraft.

Det må innføres en rettferdig kompensasjon for naturinngrep også ved vindkraftutbygging, slik at likhetene mellom vannkraft og vindkraft, også gjenspeiler seg i ordninger med kompensasjon til kommuner og lokalsamfunn. Energi og Miljøkomiteen behandlet dette spørsmålet i sin Energimelding 13. juni 2018. Komiteen var tydelig i sitt syn på en rettferdig fordeling til lokalsamfunnet. Her heter det:

«Komiteen mener det er viktig at lokalsamfunn får ta del i verdiskapingen som skjer ved etableringen av vindkraft. Komiteen mener det vil være hensiktsmessig å vurdere rammebetingelsene for vindkraftproduksjon og hvordan disse kan utformes, slik at berørte lokalsamfunn sikres en andel av verdiskapingen.»

Skal videre vindkraftutbygging finne sted, må de kommuner som deltar med sin naturkapital vises den respekt at deler av beskatningen innrettes som en del av den kommunale beskatningsretten. Mange av de siste årenes investeringer i vindkraft er eid av utenlandske aktører, noe som gjør det enda viktigere at det ligger noe igjen til de som bor i området

Utgangspunktet er at utbyggere av vindkraft i dag bare betaler overskuddsskatt og eiendomsskatt i henhold til det generelle regelverket i skatteloven og eiendomsskatteloven. Flere kommuner i Norge har innført eiendomsskatt som gir inntekter til kommunene blant annet fra vindkraftanlegg, men ikke alle kommuner ønsker å innføre denne typen lokal skatt. Videre er det flere utbyggere av vindkraftverk som har inngått avtaler om kompensasjon med sine vertskommuner på frivillig basis. Dette blir imidlertid oppfattet å være uforutsigbart av flere av vertskommunene, og også fra utbyggerens side.

De samme prinsipper som gjelder for vannkraft må innføres på vindkraft, lovverket må endres slik at lokalsamfunnene og regionene får en rettmessig del av verdiskapingen.

LNVK mener at første grep må være å gjøre naturressursskatten teknologinøytral, slik at også vindkraft omfattes. Naturressursskatt er en særskatt for kraftforetak, og pålegges det enkelte kraftanlegg. Den tilfaller kommuner og fylkeskommuner, og beregnes av kraftverkets gjennomsnittlige produksjon de siste syv årene. Skattesatsen for vannkraftverk har stått uendret siden 1997, og er 1,3 øre per kWh. Av dette tilfaller 1,1 øre kommunen, og 0,2 øre fylkeskommunen.

Naturressursskatten er overskuddsuavhengig, og kan utlignes krone for krone mot ordinær inntektsskatt. Det betyr at dersom man ikke går i overskudd eller overskuddet er mindre enn naturressursskatten, kan differansen trekkes fra senere skatteår. Skatten vil da ikke medføre økt skattebelastning for utbygger, men bare en vridning fra statlig til kommunal beskatning.

Det er rimelig at deler av skatteinntektene tilfaller kommuner som med sin natur bidrar til å nå nasjonale målsetninger om økt fornybar energiproduksjon.

Vi mener denne satsen må indeksjusteres og utvides til å omfatte vindkraftverk. Prisveksten har siden 1997 vært nærmere 50 %. Siden skatten samordnes med selskapenes overskuddsskatt, har statens andel av verdiskapingen økt på bekostning av det regionale og lokale nivået.

Vårt forslag er at skatten oppjusteres med 50 %, og deretter justeres med prisvekst framover. Det indikerer at satsen bør være omtrent 1,6 øre/kWh for kommuner og 0,3 øre p/kWh for fylkeskommuner fra 2020. Deretter bør man ha en jevnlig prisutvikling forankret i lovverket, for eksempel hvert femte år.

Inntektssystemet gjør at naturressursskatten i stor grad blir omfordelt fra fylker og kommuner med naturressurser til fylker og kommuner som ikke har disse naturinngrepene. Slik er inntektsutjevningen med på å svekke naturressursskattens verdi for de områdene som stiller naturen til disposisjon. Dette er i strid med intensjonen om å sikre berørte regioner en andel av grunnrenten. Naturressursskatten bør derfor unntas fra inntektsutjevning på samme måte som eiendomsskatt.

Vi antar at det ikke vil være nødvendig å omdefinere naturressursskatten til å ikke anses som «ordinær skatt på inntekt og formue» for å løfte ut naturressursskatten fra inntektssystemet. Rent lovteknisk vil det antakelig være tilstrekkelig å spesifisere at naturressursskatten skal unntas inntektsutjevning.

2. Fremtidig kraftskatt – Grunnrente og konsesjonskraft

Ved fastsettelse av fremtidig skatteinnretning må man ta tak i den nye virkeligheten om at også vindkraftsektoren er i ferd med å gå med overskudd.

LNVK mener at lovverket må endres slik at lokalsamfunnene og regionene får en rettmessig del av verdiskapingen. Dette kan tilsi at det bør innføres en grunnrenteskatt på vindkraft, slik at også aktørene innenfor dette området betaler for bruken av fellesskapets ressurser.

Vannkraft, olje og gass, vindkraft, havbruk, utmarks- og mineralressursbruk er alle næringer der man henter råmaterialet fra Norges rike naturressurser. Dagens ulike håndtering av kommuners rett til betaling ved bruk av ulike typer naturressurser fremstår dermed mer historisk og tilfeldig begrunnet enn saklig begrunnet. Dette tilsier at det også bør kunne innføres grunnrenteskatt på vindkraft.

Tidligere har argumentet mot å innføre en grunnrenteskatt på vindkraft vært at det ikke har vært noen superproffitt å skatlegge, og at det ikke vil gå rundt økonomisk dersom man innfører grunnrenteskatt på vindkraft. Bakgrunnen for å innføre en eventuell grunnrenteskatt er imidlertid ikke inntektsnivå, men at *aktørene skal betale for å bruke fellesskapets ressurser*.

Norge er begunstiget med verdifulle vindressurser, og når utbyggingskostnadene synker, effektiviteten øker og kraftprisene stadig setter nye rekorder, er vindkraft blitt en næring med betydelig overskudd.

Det er viktig at investeringer i vindkraftanlegg har lokale ringvirkninger både i form av oppdrag til leverandørindustri under utbygging og senere vedlikeholdsarbeid. For lokalsamfunnene er framtidige inntekter til kommunene et viktig element i en totalvurdering av hvordan kommunens arealer skal benyttes. Etablering av vindparker krever i realiteten at lokalsamfunnene er interessert i å stille sin natur til disposisjon for denne typen investeringer. Vindkraftanlegg vil gi lokale og regionale oppdrag i en anleggsfase. Sysselsettingen lokalt er imidlertid beskjedent i driftsfasen.

Innenfor vindkraftsektoren er det videre i hovedsak utenlandske investorer. Det er da rimelig at aktørene betaler for tilgangen til ressursene ved at berørte lokalsamfunn får en andel av grunnrenten og bli kompensert for miljøulempen.

Norge har et internasjonalt omdømme som en nasjon med stabile og robuste rammebetingelser for næringsliv og investorer. I en stadig økende internasjonal konkurranse er omdømmet som en nasjon med lav politisk risiko et stadig viktigere konkurransefortrinn overfor potensielle investorer. Det er fremholdt som en viktig grunn til internasjonale pensjonsfonds interesser for norsk vindkraft. – Innføring av en grunnrenteskatt bør derfor foretas før de store grunnrenter har oppstått. Derfor er tiden absolutt moden for innføring av slik skatt i Norge nå.

Grunnrente som skatt på den ekstra avkastningen naturbaserte næringer gir opphav til, er fremtidsrettet og i tråd med internasjonalt anerkjente skatteprinsipper. Stedbunden beskatning er viktigere enn noen gang, og en riktig utformet grunnrenteskatt utløses først når det foreligger en ekstra avkastning.

På vannkraftsektoren har de kommuner som avstår sine naturressurser krav på konsesjonskraft. Det innebærer at konsesjonæren må avgi inntil 10 % av innvunnet kraftøkning til vertskommunene til selvkost. En tilsvarende ordning kan vurderes innført på vindkraftsektoren.

Det er bred enighet om lokal skatt på vindkraft. KS og Kraftfylka deler vårt syn i sine høringsinnspill. Norwea støtter innføring av naturressursskatt, og en av de største norske utbyggerne, Norsk Vindenergi foreslår i tillegg konsesjonsskatt og konsesjonsskatt. Energi Norge og El og It forbundet har også gått tydelig ut og støttet innføring av naturressursskatt på vindkraft. To større forskningsprosjekt om lokal aksept utført av hhv Cicero og Universitet i Agder påpeker også lokal kompensasjon som sentralt.

Skal vi lykkes med våre klima- og energipolitiske mål så må også kraftskattesystemet tilpasses våre klima- og energipolitiske utfordringer. De lokalsamfunn som går foran og tar de negative konsekvensene av naturinngrepet en vindkraftutbygging medfører, må også få en forutsigbar og rettferdig andel av verdiene som høstes fra naturen.

Mvh

Wenche Tislevoll, Styreleder LNVK

Kontaktinfo LNVK

Daglig leder Thomas Bjørdal
Tlf: +47 95 89 32 89
E-post: thomas.bjordal@lnvk.no
Org.nr.: 980 714 233
Bank: 3936.20.30300
www.lnvk.no